

SZKOLNY PROGRAM

ZAPOBIEGANIA PRZEMOCY I NĘKANIU W SZKOLE

w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Szprotawie

Młodzież nasze szkoły ma prawo do nauki i przebywania w miłej i przyjaznej atmosferze; żaden uczeń nie powinien mieć obaw, że będzie na terenie szkoły w jakikolwiek sposób skrzywdzony. Nękanie, którego uczeń doświadcza w szkole, ma niebagatelny i destrukcyjny wpływ na osobowość dziecka, na jego poczucie bezpieczeństwa, własnej wartości, zarówno teraz, jak i w dorosłym życiu.

W naszej szkole postawiliśmy sobie za cel stworzenie miłej, inspirującej, bezpiecznej i ciepłej atmosfery, wolnej od wszelkich przejawów przemocy zarówno tej psychicznej jak i fizycznej. Uważamy, że jakakolwiek przemoc i nękanie są antyspołeczne i absolutnie niedopuszczalne. Żadna forma przemocy i nękania w szkole nie będzie tolerowana i akceptowana. Każdy uczeń powinien czuć się odpowiedzialnym za atmosferę i relacje między rówieśnikami, jak również powinien wiedzieć, że w każdej chwili może podzielić się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi niewłaściwych zachowań w szkole, zarówno w odniesieniu do własnej osoby jak i do rówieśników.

Oznacza to obowiązek ze strony uczniów poinformowania nauczycieli, pedagoga i dyrekcji o każdym rodzaju przemocy i nękania, jaki ma miejsce na terenie szkoły.

Część I. Problem – pojęcie przemocy rówieśniczej.

Część II. Cele programu.

Część III. Realizacja.

Część IV. Załączniki.

- katalog zachowań pożądanых,
- katalog zachowań ofiary przemocy,
- przepisy prawne dotyczące przemocy w szkole, kary stosowane wobec sprawców.

Część I. Problem – pojęcie przemocy rówieśniczej.

PRZEMOC

Przemoc rówieśnicza to pojęcie bardzo złożone i trudne do jednoznacznego zdefiniowania, w polskim prawie w zasadzie nie występuje. W prawnym zdefiniowaniu przemocy rówieśniczej mogą być pojęcia, przemocy w rodzinie:

„należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (...), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Art. 2 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2005.180.1493 ze zm.)

BULLYING CZYLI NĘKANIE

W szkole najczęstszym aktem przemocy rówieśniczej jest nękanie, które w angielskim języku określane jest jako BULLYING. Nękanie jest wykorzystywaniem słabszych przez silniejszych.

Sprawca ma nad ofiarą przewagę. Może to być przewaga siłowa lub społeczna. Sprawcą może być jedna osoba lub grupa osób. Często polega na groźbach, wyśmiewaniu, obgadywaniu, wykluczaniu, zawstydzaniu, zastraszaniu, szantażowaniu, powtarzającym się okrucieństwie czy też zmuszaniu ofiary przemocy do robienia, wbrew jej woli, tego czego chce sprawca. O nękanii mówimy wtedy, kiedy te sytuacje się powtarzają, w przypadku jednorazowych aktów przemocy nie mamy jeszcze do czynienia z nękaniiem.

Nękanie z reguły przybiera jedną z czterech form:

1. Odnoszenie się w sposób niemiły do kolegów, rozpowszechnianie plotek, wykluczanie, dręczenie, dokuczanie;
2. Fizyczne popychanie, kopanie, uderzanie, szturchanie i stosowanie każdej innej formy przemocy fizycznej;
3. Przezywanie, szydzenie, wyśmiewanie, zastraszanie, zawstydzanie;
4. Nękanie przez telefon oraz za pomocą Internetu: groźby, nieprzyzwoite treści, podszywanie się pod daną osobę, zamieszczanie zdjęć bez zgody pokrzywdzonego, itp.

Nękanie lub inne formy przemocy mogą dotyczyć każdego, niezależnie od jego wyglądu, umiejętności, zdolności czy sprawności fizycznej. Niektóre osoby mogą wyglądać lub zachowywać się tak, że inni częściej im dokuczają, jednak to nie one są za to odpowiedzialne. Konsekwencje przemocy ponoszą wszyscy uczestnicy takich sytuacji. Ofiary przeżywają trudne emocje – poczucie poniżenia i upokorzenia, wstyd, lęk, rozpacz i smutek. Długofalowe skutki dla ofiar to obniżona samoocena i problemy społeczne – trudności w nawiązywaniu kontaktów, skłonność do izolacji.

Część II. Cele programu

CELE OGÓLNE:

- I. Eliminowanie zachowań agresywnych i przemocy wśród uczniów.
- II. Wzrost poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole.

III. Integracja uczniów w szkole i wzmocnienie więzi między uczniami, nauczycielami i rodzicami we wspólnym działaniu na rzecz przeciwdziałania przemocy i nękaniiu.

Cele - skierowane na uczniów:

1. eliminowanie niewłaściwych zachowań,
2. wzmocnianie poczucia bezpieczeństwa ucznia w szkole i klasie;
3. wzmocnianie zaufania ucznia do nauczycieli, motywowanie do zwracania się o pomoc w sytuacjach trudnych;

Cele - dla nauczycieli:

1. wzrost kompetencji nauczycieli w zakresie reagowania w sytuacji przemocy,
2. przygotowanie nauczycieli do rozpoznawania problemu w klasie, okresowego diagnozowania sytuacji, skutecznego pomagania dzieciom w sytuacjach przemocy (przeprowadzanie interwencji, rozmawianie ze sprawcami i ofiarami, wzajemna współpraca, współpraca z rodzicami);

Cele - dla rodziców:

1. uwrażliwianie na problem przemocy wśród dzieci (wzrost wiedzy i kompetencji wychowawczych);
2. pokazanie roli i znaczenia rodziny w kształtowaniu zachowań i postaw dzieci.

Część III. Realizacja

Realizacja powyższych celów będzie możliwa dzięki następującym działaniom:

I. PROFILAKTYKA

II. INTERWENCJA

III. EWALUACJA

I. PROFILAKTYKA

Działania profilaktyczne to system wczesnego zapobiegania, wyprzedzający pojawienie lub nasilenie się problemu. Kładzie nacisk na edukację rodziców, nauczycieli i uczniów w zakresie zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania, współpracę szkoły z przedstawicielami środowiska lokalnego oraz konkretne procedury. Wszyscy uczniowie i rodzice powinni znać politykę zapobiegania przemocy i nękania w szkole i wiedzieć jak należy postąpić i do kogo się zwrócić w razie wystąpienia takich przypadków. Dlatego działania te obejmują one następujące aktywności:

1. Zapoznanie na początku roku szkolnego uczniów oraz ich rodziców ze szkolnym programem zapobiegania przemocy i nękanii w szkole, a w szczególności z „Kodeksem pożądaných zachowań” (załącznik nr 1) oraz konsekwencjami nieprzestrzegania zasad zachowania określonymi w Statucie Szkoły. Potwierdzeniem będzie pisemny podpis ucznia oraz jego rodzica (dokumentacja w teczkę wychowawcy).
2. Opracowanie na początku roku przez wychowawców oraz uczniów wewnątrzklasowego regulaminu zachowania (kontraktu).
3. Przeprowadzenie diagnozy problemu przemocy w szkole oraz innych działań zagrażających bezpieczeństwu uczniów – badania ankietowe w klasie/ szkole. Stała obserwacja funkcjonowania uczniów w klasie, reagowanie na sygnały nasuwające podejrzenie, że sytuacja nękania lub przemocy dotyczy ucznia klasy.
4. Prowadzenie zajęć o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym dla uczniów (specjaliści, policja, sąd rodzinny), informowanie o aspektach prawnych zjawiska, zakazie rejestracji obrazu lub dźwięku bez zgody osób, których dotyczą.
5. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna uczniom, a w szczególności ofiarom oraz sprawcom przemocy;
6. Włączenie się w ogólnopolskie akcje przeciwko przemocy.
7. Organizowanie konkursów dla uczniów o charakterze profilaktycznym.
8. Redagowanie gazetki szkolnej skierowanej dla uczniów i rodziców, która będzie miała charakter profilaktyczno-informacyjny (instytucje pomocowe, telefony zaufania, itp.).
9. Współpraca z rodzicami – informowanie ich o działaniach podjętych przez szkołę oraz włączanie ich w działania inicjowane przez nią.

II. INTERWENCJA

Działania interwencyjne mają na celu reagowanie w sytuacji przemocy oraz rozwiązanie pojawiających się problemów. Obejmują one:

1. Ustalanie okoliczności zdarzenia.

Zgłaszanie wypadków przemocy/ cyberprzemocy odbywa się wg następującej zasady:

- uczeń ofiara lub świadek zdarzenia informuje wychowawcę klasy, lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
- dyrektor, pedagog i wychowawca powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie,

- celem postępowania wyjaśniającego jest ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, w tym celu sprawdzane są zapisy monitoringu szkolnego, prowadzi się rozmowy z ofiarami, świadkami i sprawcami incydentu. **Nie wolno konfrontować sprawcy z ofiarą!**

2. Zabezpieczanie dowodów (dotyczy cyberprzemocy).

- Wszystkie dowody powinny być zapisane/ zabezpieczone- z adnotacją: kiedy je otrzymano, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej, itp.

- W telefonie komórkowym nie należy kasować wiadomości- tekstowych, zdjęć, nagrań.

- W serwisach Internetowych (dot. komunikatorów) wykorzystujemy możliwość zapisywania rozmów w archiwach (a jeśli nie ma takiej możliwości, należy rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),

- Strony www. (jej widok) zapisujemy przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie „wklejenie” zapisu do dokumentu WORD lub PAINT,

- Wiadomości e-mail zapisujemy w całości, co pomaga w ustaleniu pochodzenia/ nadawcy wiadomości.

3. Działania wobec sprawcy.

W przypadku, gdy sprawcą jest uczeń szkoły podejmuje się dalsze działania:

- zasadniczym celem rozmowy jest ustalenie okoliczności zdarzenia, określenie przyczyn i możliwości rozwiązania sytuacji problemowej,

(Jeśli sprawców jest kilku, z każdym z nich rozmawiamy osobno! Nigdy nie konfrontujemy ofiary ze sprawcą!)

- sprawca musi otrzymać jasny komunikat o nieakceptowaniu przemocy w szkole, rozmowy powinny zmierzać do wyjaśnienia uczniowi skutków jego postępowania i określenia konsekwencji, a w dalszej pracy wychowawczej zmierza się w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu szkodliwości jego zachowania, zmiany postępowania i postawy ucznia,

- w przypadku cyberprzemocy sprawca jest zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,

- określa się również sposoby zadośćuczynienia wobec ofiary przemocy, rozwiązania konfliktu, zasady funkcjonowania ucznia w szkole (kontrakt),

- rodzice sprawcy powinni być zawiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania, konsekwencjami, kontraktem; powinni zostać zobowiązani do współpracy ze szkołą,

- jako środki dyscyplinarne stosuje się kary zapisane w Statucie szkoły; można zastosować czasowy zakaz korzystania z telefonu, komputera w szkole lub w domu; podejmując decyzję o karze bierze się pod uwagę rozmiar i rangę szkody, czas trwania, świadomość szkodliwości i naganności zachowań, motywację sprawcy,

- jako dokumentację sporządza się protokół komisji opiekuńczo-wychowawczej, kontrakt ze sprawcą, notatki z rozmów z uczniami, rodzicami (dowody, np. wydruki są załącznikami).

4. Działania wobec ofiary.

- wsparcie psychiczne, zapewnienie bezpieczeństwa; ponadto ucznia należy zapewnić, że zgłaszając zdarzenie postąpił właściwie,
- obserwując dziecko należy zwrócić na komunikaty pozawerbalne- zażenowanie, strach, poczucie winy,
- dziecko powinno otrzymać poradę, w jaki sposób powinno się zachowywać po zgłoszeniu problemu- nie powinno kontaktować się ze sprawcą, nie kasować dowodów, itp.
- monitoring sytuacji- wymagana jest obserwacja, czy sytuacje przemocy nie powtarzają się,
- w szczególnych przypadkach proponujemy pomoc psychologiczną.

5. Ochrona świadków.

- ważne jest, aby postępowanie wyjaśniające prowadzić w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom zdarzenia; wszystkim osobom zapewniamy dyskrecję i nie ujawniamy ich udziału w postępowaniu wyjaśniającym (ich dane ujawniamy ew. tylko policji),
- niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka z ofiarą, w widoczny sposób wzywanie go z lekcji (może wówczas zyskać opinię donosiciela, jak również takie działania mogą zniechęcić innych uczniów do zgłaszania swoich spostrzeżeń w odniesieniu do sprawy)

6. Zawiadomienie sądu rodzinnego i policji.

Sytuacje wymagające zawiadomienia:

- drastyczne akty agresji, przemocy z poważnym naruszeniem prawa,
- rodzice sprawcy odmawiają współpracy; zwłaszcza, gdy sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania,
- długotrwałe stosowanie przemocy, tj. gdy szkoła wyczerpała dostępne środki wychowawcze, a sprawca nie wykazuje poprawy zachowania.

III. EWALUACJA

Okresowo, np. pod koniec roku szkolnego dokonana zostanie analiza i ocena wykonywanych działań w obrębie programu; wnioski zostaną uwzględnione w dalszej pracy wychowawczej. W celu monitorowania sytuacji wychowawczej i nasilenia problemu przemocy/ cyberprzemocy wychowawca przeprowadza cyklicznie anonimowe ankiety wśród uczniów klasy.

Część IV. Załączniki

Załącznik 1.

Zachowania pożądane zgodne z Program Wychowawczym Szkoły:

Wzorcowy absolwent/uczeń:

1. Stanowi wzór do naśladowania dla wszystkich uczniów szkoły.
2. W pełni przestrzega praw i obowiązków ucznia zawartych w Statucie.
3. Ma poczucie własnej godności i wartości.
4. Wiedzę i umiejętności potrafi zastosować w praktyce i jest dobrze przygotowany do następnego

etapu nauki.

5. Odróżnia dobro od zła w oparciu o uniwersalne wartości.
6. Wie, co oznacza empatia i potrafi podejmować pracę zespołową.
7. Radzi sobie ze stresem.
8. Jest otwarty na innych, szczerzy i życzliwy.
9. Jest asertywny.
10. Dbą o swoje zdrowie i otoczenie, dostrzega problemy i zagrożenia ekologiczne.
11. Potrafi korzystać z różnych źródeł wiedzy.
12. Wierzy w swoje możliwości.
13. Jest samodzielny, uczciwy, tolerancyjny, odpowiedzialny i twórczy.
14. Zna swoje słabe i mocne strony, ma sprecyzowane zainteresowania i wie jak je rozwijać.
15. Rozumie potrzebę pielęgnowania tradycji, zna i szanuje polskie dziedzictwo kulturowe i jest otwarty na europejskie i światowe wartości kulturowe.
16. Docenia wartość rodziny, zna i akceptuje swoje w niej miejsce.
17. Jest człowiekiem i obywatelem uczciwym, zawsze przestrzegającym zasad, odpowiedzialnym, szanującym siebie i innych, wykazującym troskę o innych i mającym poczucie bycia obywatelem Polski.

Załącznik 2.

Zachowanie i cechy typowe dla ofiar przemocy:

- jest wrażliwa i nieśmiała
- ostrożna w kontaktach z innymi, jest niepełna i lękowa
- ma trudności z funkcjonowaniem w grupie rówieśniczej
- nie potrafi się bronić, atakowana – płacze, wycofuje się, ucieka
- czuje się bezwartościowa, nie potrafi właściwie ocenić swojej sytuacji
- ma poczucie osamotnienia i opuszczenia, zwykle nie ma w klasie żadnego dobrego przyjaciela
- może być słabsza fizycznie (dotyczy to zwłaszcza chłopców)
- często ma lepszy kontakt z dorosłymi niż z rówieśnikami
- może mieć bliższe od przeciętnych kontakty z rodzicami, szczególnie z matką (ta bliskość często oznacza nadopiekuńczość)
- ma problemy z koncentracją, skupieniem się

Ponadto:

- boi się, nie chce iść do szkoły, opuszcza lekcje, znajduje wymówki, żeby nie pójść do szkoły (ból głowy, brzucha, itp.)
- ma spadek nastroju, brak mu pewności siebie
- jęka się
- podejmuje próby samobójcze albo ucieka z domu
- płacze w nocy, nie może zasnąć albo ma koszmary sennie
- często mówi, że zgubiło swoje rzeczy np. przybory szkolne, pieniądze
- prosi o pieniądze lub je kradnie (żeby zapłacić haracz)
- ma na ciele siniaki niewiadomego pochodzenia
- staje się agresywny lub rozkojarzony,
- znęca się nad rodzeństwem
- zmienia swoje przyzwyczajenia żywieniowe (przestaje jeść lub się objada)
- kładzie się spać wcześniej niż zwykle
- moczy się w nocy
- unika rozmów
- boi się używać telefonu czy internetu
- reaguje nerwowo na dźwięk sms czy e-maila.

Załącznik 3.

Prawo polskie: Stosowanie przemocy w szkole

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

KOMENTARZ: Jeśli mamy do czynienia z przemocą rówieśniczą, a więc gdy sprawcą jest nieletni, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich. (patrz: „nieletni sprawcy”.)

Tzw. „mobbing rówieśniczy” może przyjmować formę różnych czynów karanych jako przestępstwa: groźby, szantaż, zniewagi, zniesławienia, pobicia. W środowisku rówieśniczym zdarzają się również kradzieże, rozboje i przemoc seksualna.

Art. 190.

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 190a.

§ 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek lub inne jej dane osobowe w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

WAŻNE: Od 6 czerwca 2011 roku Kodeks karny zawiera przestępstwo tzw. „stalkingu” polegającego na uporczywym nękanii i prześladowaniu, a także na podszywaniu się pod inną osobę w celu wyrządzenia jej szkody także osobistej, nie majątkowej. Sytuacja, której dotyczy „stalking” to forma przemocy psychicznej.

Art. 191.

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 212.

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną

niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

KOMENTARZ: Przy ocenie czynu, polegającego na znieważeniu kogoś, sąd bierze pod uwagę, czy ten, kto został znieważony, nie sprowokował sprawcy (np. jako pierwszy go wyzwał, obraził) lub czy nie odpowiedział na zniewagę tym samym.

Art. 216.

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 217.

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

KOMENTARZ: Przy ocenie czynów, polegającego na znieważeniu kogoś lub naruszeniu nietykalności cielesnej, sąd bierze pod uwagę, czy ten, kto został znieważony/uderzony, nie sprowokował sprawcy (np. jako pierwszy go wyzwał, obraził) lub czy nie odpowiedział na zniewagę tym samym.

Naruszenie nietykalności cielesnej podobnie jak znieważenie i zniesławienie ścigane są z oskarżenia prywatnego, a więc w wyniku złożenia do sądu aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego lub jego przedstawiciela ustawowego.

Art. 280.

§ 1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Art. 288.

§ 1. Kto cudzą rzecz niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega także ten, kto przerywa lub uszkadza kabel podmorski albo narusza przepisy obowiązujące przy zakładaniu lub naprawie takiego kabla.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

KOMENTARZ: *Zniszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy ścigane jest na wniosek, a więc po wyrażeniu zgody przez pokrzywdzonego.*

Nękanie dzieci

KOMENTARZ: *Przestępstwo z art. 207 Kodeksu karnego nie dotyczy jedynie przemocy domowej. W przypadku przemocy popełnianej na małoletnim, sprawcą może być **każdy** także nauczyciel, czy kolega ze szkoły.*

Art. 207.

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2007 nr 109 poz. 756)

Art. 107.

Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie niepokoi, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1 500 złotych albo karze nagany.

Odpowiedzialność dziecka - sprawcy przemocy w szkole

KOMENTARZ: Poza odpowiedzialnością przewidzianą w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich, ucznia można przenieść do innej szkoły.

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425 ze zmian.)

Art. 39

[...]

Dyrektor szkoły lub placówki może, w drodze decyzji, skreślić ucznia z listy uczniów w przypadkach określonych w statucie szkoły lub placówki. Skreślenie następuje na podstawie uchwały rady pedagogicznej, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

2a. Przepis ust. 2 nie dotyczy ucznia objętego obowiązkiem szkolnym. W uzasadnionych przypadkach uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły.

Obowiązki nauczycieli

KOMENTARZ: Szkoła i nauczyciele stanowią instytucje, do których zadań należy dbanie o dobro dziecka. Dlatego posiadają oni szczególny obowiązek zwracania uwagi na przemoc i informowania o niej Policji lub Prokuratury. Przede wszystkim sami nauczyciele nie mogą sami stosować przemocy wobec dzieci, w tym karcenia fizycznego.

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 Nr 95 poz. 425 ze zmianami)

Art. 4.

Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, (Dz.U. 1982 Nr 3 poz. 19 ze zm.)

Do obowiązków nauczycieli należy także dbanie o wykształcenie postaw moralnych i wzajemnego szacunku w uczniach. Powinni więc oni starać się nie dopuszczać do sytuacji mobbingu rówieśniczego.

Art. 6.

1) rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;

2) wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;

3) dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego;

4) kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;

5) dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.